

سوره شانزدهم - نحل

این سوره در مکه نازل شده و ۱۲۸ آیه دارد.

به نام خداوند بخشنده مهربان

فرمان الهی می‌آید پس در آن شتاب مکنید. پاکی او را است و او برتر است از آن چه بدو شریک قرار دهند! فرشتگان را با وحی و فرمان خویش، بر هر کسی از بندگان که خواهد نازل می‌کند که مردم را بیم دهید، که جز من معبودی نیست. پس از من بترسید! آسمان‌ها و زمین را به حق آفرید. برتر از هر آن چیزی است که بدو شریک قرار می‌دهند! (۱ - ۳)

انسان را از نطفه‌ای آفرید و اینک او خصومت کننده آشکار است! و چهارپایان را برای شما خلق کرد (از پشم و پوست آنها) برایتان پوشاک گرم و سودها است و (از شیر و گوشت) آنها می‌خورید! و وقتی که آنها را از چرا برای استراحت شب می‌آورید یا بامدادان به چرا می‌برید شما را در آن تجملی می‌باشد. بارهای شما را، به جاهائی که جز مشقت تن نتوانستید رسید، حمل می‌کنند. بی‌گمان پروردگارتان نواز شکر مهربان است. اسب و استرآن و الاغ‌ها را برای سواری و تجمل شما مسخر ساخت و چیزهای دیگری می‌آفریند که شما نمی‌دانید! (۴ - ۸)

راهنمایی به راه راست بر عهده خداست و از آنها برخی کژروانند! اگر خدا می‌خواست همه شما را هدایت می‌نمود. اوست خدائی که از آسمان‌ها برای شما آب فرستاد تا از آن بیاشامید و با آن درخت و نبات برویانید که در آن احشام خود را بچرانید. کشت و زرع‌های شما را با آن برویاند و زیتون و نخل‌ها و تاک‌ها و هرگونه میوه‌ها برون آرد. به راستی که در این امر آیتی برای ارباب خرد و اندیشه می‌باشد. (۹ - ۱۱)

شب و روز و خورشید و ماه را برای شما مسخر ساخت و ستارگان به امر او به خدمت اندرند. به راستی در این امر برای صاحبان عقل و اندیشه آیات و نشانه‌هایی است. و آن چه در زمین به الوان گوناگون برای شما آفرید. بی‌گمان در این امر آیت و نشانه‌ای است برای کسانی که پند گیرند. (۱۲ - ۱۳)

او خدائی است که دریا را برای شما مسخر گردانید که از آن گوشت تازه بخورید و از آن زینت‌الات (در و مرجان و ...) بیرون آرید و تن (خود) را بیارائید. و کشتی‌ها را در آن شکافنده بینی برای آن که از فضل او روزی به طلبید باشد که سپاس بگزارید! و در زمین کوه‌های استوار در افکند تا شما را نجنباند و نهرها جاری ساخت و راه‌ها قرار داد باشد که شما هدایت یابید. و علامت‌ها، و به ستاره راه یابند! آیا کسی که می‌آفریند همانند کسی است که نمی‌آفریند؟ پس چرا پند نمی‌گیرید؟ (۱۴ - ۱۷)

و اگر نعمت‌های الهی را بشمارید شمردن نتوانید. به راستی خدا آمرزگار مهربان است. و خدا آن چه را که شما پنهان کنید یا آشکار سازید می‌داند. آنانی که جز از خدا می‌خواهند و چیزی نمی‌آفرینند بلکه خودشان آفریده شده‌اند. مردگانند نه زندگان! و نمی‌فهمند که کی برانگیخته می‌شوند؟! (۱۸ - ۲۱)

معبود شما خدای یگانه است. کسانی که به آخرت ایمان نمی‌آورند دل‌هایشان به انکار خو گرفته است و آنها متکبرانند! لاجرم خدا آن چه را پنهان دارند یا آشکار کنند می‌داند و او متکبران را دوست ندارد. و چون از آنها پرسیده شود که پروردگارتان چه نازل کرده است گویند داستان گذشتگان! اینها حتماً در روز قیامت باهای گناهان خود را به تمام حمل

کنند و نیز از بار گناهان آن کسان، که از روی جهالت گمراهشان می‌کنند. بر دوش می‌کشند. بدانید که چه بد است آن چه آنها بر دوش می‌کشند! (۲۲ - ۲۵)

همانا آنهایی که پیش از اینها بودند نیرنگ کردند و خدا بنیادشان را از بیخ بر کند و سقف بناهایشان از بالای سر فرو ریخت و از جایی که فکر نمی‌کردند عذاب بر آنان آمد! سپس روز قیامت خدا آنها را زبون گرداند و از آنان پرسد کجا بید شرکای من؟ که شما درباره آنها ستیزه می‌کردید! کسانی که دانش داده شده‌اند گویند امروز روز زبونی و بدی برای کافران است! همان‌هایی که ستمگر خویشند. وقتی فرشتگان جانشان را می‌گیرند از در تسلیم درآیند (و گویند) ما هرگز کار بدی نکردیم. آری. بی‌گمان بدان چه که کرده‌اید خدا دانا است! پس از دروازه‌های دوزخ وارد شوید که در آن جاوید خواهید ماند. و چه بد است جای متکبران! (۲۶ - ۲۹)

وقتی به اهل تقوی گفته شود که پروردگارتان چه نازل کرد گویند "خیر! آنان که نیکوکارند در این دنیا برای آنها نیکویی است و همانا سرای آخرت بهتر است و چه نیکوست سرای پرهیزکاران! بهشت‌های عدنی که در آنها نهرها روان است. هر چه بخواهند برایشان در آنجا مهیا است. خدا پرهیزکاران را این چنین پاداش می‌هد! آنهایی که پاک و مبراینده وقتی که فرشتگان جانشان را می‌گیرند گویند درود بر شما، به سبب آن کارهای نیکویی که کرده‌اید به بهشت درآید. (۳۰ - ۳۲)

آیا جز این انتظار دارید که فرشتگان (برای گرفتن جانشان) به سویشان بیایند؟ یا امر پروردگارت (در مورد عذابشان) در رسد؟! کسانی که پیش از آنها بودند چنین کردند و خدا بر آنها ستم نکرد بلکه خودشان بر خویشتن ستم نمودند! لاجرم بدی‌های اعمالشان بر آنان رسید و عذاب آن چه استهزا می‌کردند آنها را فرا گرفت! (۳۳ - ۳۴)

مشرکان گفتند اگر خدا می‌خواست ما و پدرانمان جز او چیزی را نمی‌پرستیدیم و جز به فرمان او چیزی را حرام نمی‌کردیم. کسانی که پیش از آنها بودند نیز چنین کردند. مگر بر عهده پیامبران جز رسانیدن پیام روشن چیزی هست؟ همانا برای هر امتی پیامبری برانگیختیم (تا بگوید) خدا را پرستید و از طاغوت دوری جوئید. بعضی از آن (کافر)ها را خدا هدایت کرد و بر بعضی دیگرشان ضلالت مقرر گشت! پس در روی زمین بگردید و بنگرید که عاقبت کار تکذیب کنندگان چگونه بود! (ای رسول) تو هر چه بر هدایت آنها حریص باشی همانا خدا آن کس را که گمراه کند هدایت ننماید و آنان را یآوری نباشد! کافران بر خدا سوگند غلیظ خورند که خدا کسی را که بمیرد برنیانگیزد. چنین نیست بلکه وعده‌ای که خدا داده بر عهده اوست ولی بیشتر مردم نمی‌دانند! تا چیزهایی را که در آن اختلاف دارند برایشان بیان دارد و کسانی که کفر ورزیدند بدانند که آنها دروغگو بوده‌اند! سخن ما به چیزی که اراده وجود آن کنیم این است که بگوئیم "باش" پس "می‌شود". (۳۵ - ۴۰)

و کسانی که در راه خدا مهاجرت کردند، بعد از آن که مورد ستم قرار گرفتند، در دنیا جای نیکویی به آنان قرار بدهیم و اگر بدانند پاداش آخرت بهتر و نیکوتر خواهد بود! آنها کسانی که صبر پیشه کردند و به پروردگارشان توکل نمودند. (۴۱ - ۴۲)

پیش از تو نفرستادیم مگر مردانی که به سوی آنان وحی کردیم. (به آنان که می‌گویند چرا پیامبر ما فرشته نیست بگو) اگر نمی‌دانید از اهل کتاب پرسید. با حجت‌ها و کتاب‌ها (که بر آنها دادیم). و بر تو قرآن را نازل کردیم تا آن چه را که برای مردم فرستاده شده به آنها بیان کنی. باشد که این‌ها ببینند! (۴۳ - ۴۴)

کسانی که کارهای بد کردند آیا ایمنند از این که خدا آنها را در زمین فرو برد؟ یا از

جائی که نمی‌دانند عذابی برایشان برسد؟ یا هنگام رفت و آمد آنها را بگیرد؟ همانا خدای شما مهربان و بخشنده است! مگر نمی‌بینید که هر موجودی چگونه سایه و آثار خود را به هر جا می‌فرستد و مستقیم و غیرمستقیم با کمال فروتنی به سجده به پروردگار مشغول است! هر چه در آسمان‌ها و زمین است از جنبنده و فرشته جملگی خدا را سجده می‌کنند و تکبر نمی‌نمایند. و همگی از پروردگارشان، که فوق ایشان است، می‌ترسند و بدان چه فرموده عمل می‌نمایند! (۴۵ - ۵۰)

خدا فرمود دو معبود نگیرید. معبود یگانه خدا است. پس تنها از من بترسید! هر چه در آسمان‌ها و زمین است از آن خدا است و دین و طاعت مختص او است. چرا از غیر خدا می‌ترسید؟ هر چه نعمت دارید از خدا است و هرگاه زیانی به شما رسد به سوی او زاری نمائید! و چون آن را برطرف ساخت آن وقت گروهی از شما به پروردگارشان شریک قرار می‌دهند! تا بدان نعمت‌ها که ما داده‌ایم کفران نمایند. پس کام روا دارید به زودی خواهید دانست! (۵۱ - ۵۵)

این کافران از آن چه برایشان روزی داده‌ایم بر آنها که هیچ نمی‌دانند (یعنی بت‌ها) سهمی قرار می‌دهند. سوگند به خدا که حتماً در مورد آن چه افترا می‌کردید بازخواست خواهید شد! و بر خدا دخترها قرار می‌دهند در حالی که او منزله و مبرا است. و آن چه هوس می‌کنند بر خود آنها سزاوار می‌باشد! هنگامی که به یکی از آنها به دختری مژده داده شود از کثرت غم و حسرت سیمایشان سیاه گردد و سخت دل‌تنگ شود! به خاطر این مژده بد از مردم پنهان شود (و به فکر افتد) که آیا او را به خواری نگاه دارد یا این که (زنده زنده) در خاک کند؟ چه بد است حکمی که می‌دهند! اوصاف کسانی که به آخرت ایمان ندارند بد و زشت است. و پسندیده‌ترین صفات برای خدا می‌باشد و او مقتدر فرزانه است. (۵۶ - ۶۰)

اگر خدا از مردم به خاطر ظلمشان انتقام کشد هیچ جنبنده‌ای در زمین نخواهد گذاشت. ولیکن آن را تا وقت معینی به تأخیر می‌اندازد. و هنگامی که اجلشان فرا رسد نه ساعتی تأخیر کنند و نه پیش افتند! مشرکان چیزی را که بر خود نمی‌پسندند بر خدا نسبت می‌دهند و زبان‌هایشان به دروغ وصف می‌کنند که نگوئی مختص آنها است. حقا که کيفر آنها آتش دوزخ است و زودتر در آن بروند! (۶۱ - ۶۲)

(ایرسول) سوگند به خدا که پیش از تو پیامبرانی برای امت‌ها فرستادیم ولی شیطان اعمالشان را بر آنها بیاراست و امروز هم همو ولی و دوستدار آنها است. و بر آنان عذاب دردناکی می‌باشد! ما قرآن را بر تو نازل نکردیم مگر این که حقیقت آن چه را آنها در آن اختلاف دارند برایشان بیان داری و نیز هدایت و رهبری باشد بر گروه مؤمنان! (۶۲ - ۶۴)

خدا از آسمان باران فرستاد. زمین را بعد از مرگش زنده گردانید. همانا بر جماعتی که سخن شنوایند در آن آیتی می‌باشد! و همانا در ملاحظه چهارپایان برای شما عبرتی است که از شکم‌های آنها، در میان سرگین و خون، شما را از شیر خالص می‌نوشانیم که در طبع نوشندگان گوارا می‌باشد! و از میوه‌های نخل‌ها و تاک‌ها نوشابه و روزی نیکو به دست می‌آورد. به راستی که در آن برای گروهی که عقل خویش را به کار برند آیتی می‌باشد. (۶۵ - ۶۷)

پروردگار تو به زنبور عسل وحی کرد که در کوه، در درخت و بناها خانه بگیر. پس از میوه‌ها بخور و راه پروردگار خویش را به اطاعت بیوی. آنگاه از شکم‌های آنها شربت‌ی به رنگ‌های گوناگون بیرون آید که درمانی برای مردمان است و بی‌گمان در آن برای گروه متفکران آیتی می‌باشد. خدا است که شما را آفرید و همو است که می‌میراند. بعضی

را به سن انحطاط و پیری می‌رساند (تا آنجا که) هر چه را قبلاً می‌دانستند فراموش می‌نمایند! بی‌گمان خدا دانای توانا است. (۶۸ - ۷۰)

خدا روزی بعضی از شما را بر بعضی دیگر فزونی داده است. آنان که در رزق و روزی برتری یافته‌اند زیادی روزی خود را به زیردستان و مملوکان خود نمی‌دهند تا در داشتن روزی یکسان شوند. پس آیا نعمت خدا را انکار می‌نمائید؟! خدا از جنس خود شما برایتان همسرانی قرار داد و از همسران برای شما فرزندان و نوادگان آفرید. و از چیزهای پاکیزه برایتان روزی داد. چرا مشرکان به باطل روی می‌آورند و به نعمت الهی کفر می‌نمایند! و به جز خدا چیزهائی را می‌پسندند که در آسمان و زمین برای روزی دادن بر آنها چیزی ندارند و اصلاً نتوانند. (۷۱ - ۷۳)

شما بر خدا مثل‌ها نزنید زیرا او می‌داند و شما نمی‌دانید! خدا مثلی زد به بنده زرخریدی که بر چیزی توانائی ندارد و آن کس که ما از جانب خویش با رزقی نیکو به او روزی داده‌ایم. پس او در نهان و آشکار انفاق می‌کند. آیا آنها یکسانند؟! ستایش مختص به خدا است ولیکن بیشتر مردم نمی‌دانند! و خدا مثلی زد دو مرد را که یکی لال است و بر هیچ چیز توانائی ندارد و بار گرانی برای صاحبش می‌باشد که او را به هر جا و هر کاری بفرستد خیری بر وی نمی‌آورد. آیا چنین کسی برابر است با آن دیگری که به عدل و داد فرمان می‌دهد و به راه راست می‌باشد؟! (۷۴ - ۷۶)

غیب آسمان‌ها و زمین از آن خدا است و کار قیامت چشم به هم زدن نیست بلکه هم نزدیکتر! به راستی که خدا بر همه چیز تواناست. و خداست که شما را از شکم مادران بیرون آورد در حالی که چیزی نمی‌دانستید و بر شما گوش و چشم‌ها و دل‌ها قرار داد که شکرگزار باشید! آیا پرندگان را در هوا نمی‌بینید که در جو آسمان جز خدا کسی نگاهبان آنها نیست؟! بی‌گمان در این امر برای اهل ایمان آیات و نشانه‌هائی می‌باشد! (۷۷ - ۷۹)

خدا برای شما در خانه‌هایتان آرامشی قرار داده، و از پوست چهارپایان (خیمه) ساخت، که در موقع مسافرت و هنگام اقامت آنها را سبک ببیاید و از پشم و کرک‌ها و موهای آنها برای شما اثاث (فرش و کلمه و ...) ترتیب داد که برای مدتی از آن بهره بگیرید! و خدا از آن چه بیافرید برای شما سایه‌هائی قرار داد و در کوه‌ها برای شما غارها و نهانگاه‌ها ایجاد نمود و برایتان جامه‌ها ترتیب داد که شما را گرم و محفوظ می‌کند و در جنگ‌ها محفوظ می‌دارد. این چنین نعمت‌های خود را بر شما تمام می‌کند باشد که به او امر او گردن نهید! (ای رسول) اگر آنها روی برتافتند پس وظیفه تو رسانیدن پیام آشکار است! نعمت خدا را می‌شناسند سپس آنها را انکار می‌نمایند و بیشتر آنان کافرانند. (۸۰ - ۸۳)

روزی که از هر امتی گواهی برانگیزیم در آن روز به کسانی که کفر ورزیده‌اند اجازه سخن داده نشود و نه امکان توبه و اعتذار به دست آورند! کسانی که ستم کرده‌اند وقتی عذاب را مشاهده کنند نه عذابشان سبک گردد و نه به آنها مهلت داده شود! و هنگامی که مشرکان شرکای خود را (که در عبادت به خدا) گرفته بودند ببینند گویند پروردگارا! اینها بندگان همان شرکا که ما به جای تو می‌پرستیدیم. آنها در جواب گویند که شما دروغ می‌گوئید!

در آن روز مشرکان در پیشگاه خدا سر تسلیم فرود آورند و آن چه به دروغ بافته بودند همه از آنها گم شوند! بر کسانی که کفر ورزیدند و مردم را از راه خدا بازداشتند به خاطر ۱. اینان از رزقی که خدا به زیادتی به آنها داده است به زیردستان خود نمی‌دهند و بخل می‌نمایند و روا ندارند. ولی روا دارند در عبادتی که بر خدا می‌کنند و بت‌ها و چیزهای دیگر را شریک سازند و آنها را با خدا برابر بدانند!

فسادی که کردند عذابی بر غذایشان بی‌افزائیم! در آن روز بر همه امت‌ها شاهدهی از خودشان برانگیزیم و تو را هم بر این امت گواه آوریم. ما کتاب (قرآن) را بر تو نازل کردیم برای بیان همه چیز و هدایت و رحمت و بشارت برای مسلمانان. (۸۴ - ۸۹)

خدا به عدل و احسان و بخشش بر خویشاوندان امر می‌کند و از کارهای بد و زشت و ظلم و ستم نهی می‌نماید. به شما اندرز می‌دهد باشد که پند پذیرید! و چون با خدا پیمانی بستید بدان وفا کنید و سوگندهای خود را، پس از آن که استوار کردید، مشک کنید. چرا که شما خدا را بر خودتان ناظر و گواه گرفته‌اید و همانا آن چه را می‌کنید خدا می‌داند! و مانند زنی می‌باشید که آن چه را که محکم رشته است بازگسلد و پاره پاره کند، سوگندهای خود را که بین خود استوار کرده‌اید، برای برتری قومی از قوم دیگر قرار می‌دهید، خدا شما را با آن عهد و سوگند می‌آزماید و روز قیامت همه اختلافات و تقلب‌های شما را برایتان آشکار می‌سازد! (۹۰ - ۹۲)

و اگر خدا می‌خواست همه شما را امت واحدی قرار می‌داد ولیکن هر که را خواهد در ضلالت گذارد و هر که را خواهد هدایت نماید. و البته هر چه انجام دهید سؤال کرده خواهید شد! سوگندهای خود را در بین خویش وسیله فریب و خیانت قرار ندهید تا آن کس هم که در عهد خود ثابت و استوار است بلغزد. و به سبب آن چه از راه خدا بازداشتید به بدی گرفتار آئید و بر شما عذاب بزرگی باشد! پیمان خدا را به بهای اندک مفروشید یقیناً آن چه نزد خدا است برای شما بهتر می‌باشد اگر بدانید! (۹۲ - ۹۵)

آن چه پیش شما است فانی و نابود گردد و هر چه نزد خدا است پاینده می‌باشد و به کسانی که صبر کردند البته بهتر از آن چه کردند پاداش می‌دهیم! هر مرد و زن مؤمنی که عمل نیکو انجام دهد به زندگانی خوش و پاکیزه‌اش زنده می‌داریم و بهتر از آن چه می‌کردند به آنها پاداش می‌دهیم. (۹۶ - ۹۷)

هنگامی که قرآن تلاوت می‌کنی از، شیطان رانده شده از درگاه خدا، به خدا پناه جوی! همانا او را بر کسانی که ایمان آورده و به خدا توکل کنند تسلطی نیست! تسلط وی بر کسانی است که دوست‌دار اویند و آنهایی که به خدا شرک آورند! (۹۸ - ۱۰۰)

و چون ما آیه‌ای را نسخ و آیه دیگری را به جای آن قرار دادیم (با آن که) خدا بدان چه نازل می‌کند دانتر است آنها گفتند که تو به دروغ افترا می‌بندی! (نه) بلکه اکثر آنها نمی‌دانند! بگو روح القدس آن را به حق از جانب خدا آورده تا مؤمنان را استوار گرداند و هدایت و بشارتی برای مسلمین باشد! به یقین ما گفته آنها را می‌دانیم که گویند بشری آن را به او (یعنی محمد) یاد می‌دهد. بگو زبان آن کس که این دروغ را بدو نسبت می‌دهد (هرآینه سلمان فارسی) عجمی و نارساست و این قرآن زبان عربی فصیح و روشن است! همانا کسانی که به آیات الهی ایمان نمی‌آورند خدا آنها را هدایت نکند و بر آنها عذاب دردناکی باشد! (۱۰۱ - ۱۰۴)

دروغ را کسان به خدا می‌بندند که به آیات الهی ایمان نمی‌آورند و آنان خود دروغ‌گویانند! کیست که بعد از ایمان آوردن، به خدا کفر ورزد؟ جز آن که به اکراه وادار شده و قلباً به ایمان خود مطمئن باشد. اما آن کس که سینه‌اش را به کفر و نیاوری گشوده بر آنان خشم و غضب خدا و عذاب سختی خواهد بود! این بدان سبب است که آنها زندگی دنیا را بر آخرت ترجیح دادند و این که خدا کافران را هدایت نفرماید! آنها کسانیند که خدا بر دل‌ها و گوش و دیدگانشان مهر نهاده و آنها همان غافلانند! حق است که آنها در آخرت زیانکارانند! (۱۰۵ - ۱۰۹)

همانا پروردگار تو با کسانی است که، پس از آن که (در راه خدا) سختی کشیدند، مهاجرت

کردند سپس جهاد نمودند و صبر پیشه کردند. بی‌گمان پروردگارت پس از آن آمرزگار مهربان است. (۱۱۰)

روزی فرا می‌رسد که هر کسی برای دفاع از خویشتن به مجادله برخیزد! به هر کس آن چه کرده است داده شود و بر آنها ستم نگردد! و خدا شهری را مثل زند که جای امن و آرامی بود. روزی مردم به فراخی از هر سو می‌رسید پس آنان کفران نعمت خدا کردند و خدا به سبب آن چه کردند طعم گرسنگی را بر آنها چشانید و لباس ترس بر تن آنها پوشاید! و هنگامی که پیامبری از خود آنان برایشان آمد او را تکذیب نمودند. پس عذاب آنها را فرا گرفت در حالی که ستمگار بودند. (۱۱۱ - ۱۱۳)

و شما (ای مردم!) آن چه را خدا از حلال و پاکیزه روزیتان کرده بخورید و اگر خدا را می‌پرستید نعمت‌های او را سپاس بگزارید! همانا مردار و خون و گوشت خوک و آن چه را که به نام غیر خدا ذبح شود بر شما حرام کرده است (اما) اگر کسی از روی ناچاری، و نه از راه تعدی از حکم خدا، و نه بیش از احتیاج، از آن بخورد بی‌گمان خدا آمرزگار مهربان است.^۲ (۱۱۴ - ۱۱۵)

آن چه را که زبان‌هایتان به‌دروغ وصف می‌کند که این حلال است و این حرام، نگوئید^۳ تا به دروغ بر خدا افترا ببندید. همانا کسانی که به دروغ بر خدا افترا ببندند رستگار نمی‌شوند. آن چه آنها بر خورداری می‌کنند اندک است ولی برایشان عذاب دردناکی خواهد بود! ما آن چه را که از پیش‌با تو قصه‌کردیم بر یهودیان حرام نمودیم^۴. ما بر آنها ستم نکردیم بلکه آنان خود به خویشتن ستم نمودند! سپس پروردگارت بر کسانی که به نادانی گناه کردند و پس از آن توبه نموده نیکوکار شدند (بخشد). همانا پروردگارت تو آمرزنده مهربان است. (۱۱۶ - ۱۱۹)

بی‌گمان ابراهیم پیشوا، فرمانبردار خدا، و پاکدین بود و هرگز از مشرکان نبود! و به نعمت‌های خدا شکرگزار. خدا او را برگزید و به راه راستش هدایت فرمود! در دنیا بدو نیکویی دادیم و بی‌گمان او در آخرت از نیکان است. آنگاه بر تو وحی کردیم که از اینین بکتابرستی ابراهیم پیروی کن و او از مشرکان نبود. (۱۲۰ - ۱۲۳)

به یقین روز شنبه برای کسانی که درباره آن اختلاف می‌کردند (لعنت) قرار داده شده و بی‌گمان پروردگارت در آن چه اختلاف کردند روز قیامت داوری خواهد نمود.

(ایرسول) مردم را با حکمت و پند نیکو به راه پروردگارت فراخوان و با آنها به نحو نیکویی مجادله کن. همانا پروردگارت آن‌کس را که از راه او گم شود بهتر شناسد و او به هدایت‌یافتگان نیز داناتر است! و چون بر کسی عقوبت کنید آنچنان عقوبت کنید که شما بدانسان عقوبت دیده‌اید ولی اگر صبر کنید البته آن‌برای صبرکنندگان بهتر است! (۱۲۴ - ۱۲۶)

و شکبیا باش و صبر تو جز به تأیید خدا میسر نیست. و بر آنان اندوهگین مباش و از آن چه مکر می‌کنند دل‌تنگی به خود راه مده! بی‌گمان خدا با پرهزگاران است و با آنهایی که نیکو باشند! (۱۲۷ - ۱۲۸)

۱. آن روز هر کسی به نحوی عذر آورد اهل فترت گویند که پیامبری ندیدیم. دیوانه گوید خبر نداشتیم. طفل گوید به بلوغ نرسیده بودم. جلال گوید مأمور بودم. میخواره گوید علت داشتم. بی‌نماز گوید وقت نکردم. نادان گوید ندانستم. خدمتگذار و شاگرد گوید مستضعف بودم و ...

۲. آیه ۱۷۲ سوره بقره.

۳. مثل بحیره و سائبه و ... به آیه ۱۰۳ از سوره ۵ مانده مراجعه نمایند.

۴. آیه ۱۴۶ از سوره ۶ انعام را ملاحظه فرمائید.

۵. به طوری که در آیه ۶۵ سوره ۲ بقره اشاره شده روز شنبه برای یهودیان روز تحریم صید ماهی قرار داده شد ولی آنها با وجود این حرمت از آن عدول کرده به صید ماهی پرداختند و خدا آنها را لعنت فرمود!